

EFECTELE AROGANȚEI ÎN SOCIETATE

Galina MARTEA

Institutul de Științe ale Educației

Omul, fiind un produs al societății, se confruntă mereu cu existența, supraviețuirea și cu alți factori, care îl fac să-și reformeze în timp caracterul și viziunea despre modul de viață, despre comportament într-un mediu social. Prin comportamentul său, omul produce efectele respective asupra nivelului de dezvoltare a societății în care își trăiește existența. La rândul ei, și societatea reflectă imaginea respectivă a omului, contribuind atât cu efecte pozitive, cât și negative la formarea personalității. Într-o corelație de reciprocitate, societatea și omul sunt acei care redau spectrul formativ și non-formativ al însușirilor și valorilor determinate prin calități de caracter, comportament, acțiuni, efecte. Efectele dezvoltării unei societăți sunt parte componentă a efectelor dezvoltării factorului uman cu rezultatele corespunzătoare.

Cuvinte-cheie: *factor uman, comportament, societatea și omul, efectele dezvoltării, sistem de valori.*

THE EFFECTS OF ARROGANCE IN SOCIETY

The human, being a product of society, is confronting always with existence, survival and other factors that make him to change in time his character and vision about life, behavior in a social environment. Through his behavior, man has effects on the development of the society, where he spends his existence. On her turn, the society reflects the image that is contributing to forming the human being with positive and negative effects. In a reciprocal correlation - society and man – are those that give the educational and non educational frame of knowledge and expressed values and are present through character qualities, behavior, actions and effects. The effects of development of a society are a component of the effects of development of the human factor with the respective results.

Keywords: *human factors, behavior, society and human being, development impact, system of values.*

Produsul aroganței! Este o însușire, o calitate, un defect sau un element al dezvoltării factorului uman în timp? Răspunsul ar fi „o dilemă”, însă adevărul argumentat al subiectului este prezent și ar putea fi raportat la mediul înconjurător prin care se dezvoltă ființa umană și prin care își acumulează experiențele trăirilor și valorilor despre viață.

Experiența de viață prin evoluția sa este factorul care redă ființei umane imaginea de a exista în anumite condiții ale vieții, în anumite circumstanțe ale mediului respectiv. Prin experiența vieții, omul încearcă să acumuleze o multitudine de calități, posibilități, oportunități, acțiuni, situații favorabile și nefavorabile. Totalitatea însușirilor și fenomenelor acumulate în timp prin educația morală și spirituală provoacă omul la diferite situații și confruntări cu viața, cu destinul, cu societatea, cu mediul prin care se regăsește.

Omul, fiind un produs al societății, se confruntă mereu cu existența, supraviețuirea și cu alți factori, care îl fac să-și reformeze în timp caracterul și viziunea despre modul de viață, despre comportament într-un mediu social. Prin comportamentul său, omul produce efectele respective asupra nivelului de dezvoltare a societății. La rândul ei, și societatea reflectă imaginea respectivă ce contribuie la dezvoltarea personalității atât cu efecte pozitive, cât și negative. Într-o corelație de reciprocitate, societatea și omul sunt acei care redau spectrul formativ și non-formativ al însușirilor și valorilor prezente prin calități de caracter, comportament, acțiuni, efecte. Efectele dezvoltării unei societăți sunt parte componentă a efectelor dezvoltării factorului uman cu rezultatele corespunzătoare.

Realitatea distructivă și rezultatul dezechilibrelor ce au loc în comportamentul uman sunt influențate în mare măsură de condițiile superficiale ale mediului respectiv, alimentate de imperfecțiunea societății prezente în viața factorului uman. La baza acestor consecințe este incapacitatea societății de a promova corect valorile și performanțele individului. În contextul dat, la educarea și evoluarea omului își manifestă atitudinea iresponsabilă și incorectă întreaga societate cu toate sistemele și subsistemele existente. Totodată, pentru a se manifesta corect și transparent în acțiuni și fapte, ființa umană în procesul dezvoltării are nevoie de o apreciere și susținere echitabilă în promovarea capacităților native și a celor realizate și acumulate în timp.

Apariția și existența omului într-o societate trebuie privită ca o valoare, ca o investiție pentru un prezent și un viitor. Prin naștere omul este deja înzestrat cu calități de caracter și personalitate, cu vocație, talent, abilități. În timp, în procesul dezvoltării, aceste calități prezente în ființa umană se reformează, se modifică și se transformă în calități cu acțiuni atât pozitive, cât și negative. Efectele acestor schimbări renasc în dependență

de mediul înconjurător, renaște din momentul în care ființa umană se prezintă și își atribuie rolul respectiv în calitate de „membru al unei societăți”. Ființa umană „membru al unei societăți” este un produs social, care în multe cazuri își determină de sine stătător existența și poziția socială, urmată de neajunsuri și nedreptate. Poziția socială a individului plină de neajunsuri și nedreptate este rezultatul și nivelul de dezvoltare a societății respective. Societatea plină de lacune se răsfrânge negativ prin procesul de dezvoltare a factorului uman. Deseori, anume societatea din care face parte omul este cauza tuturor efectelor negative exprimate prin comportamentul uman. În acest caz, calitățile de caracter native și cele cultivate în timp la o anumită vârstă prin educația morală și spirituală se transformă, pe parcursul vieții, în calități de caracter cu acțiuni negative impuse de ritmul și de nivelul de cultură al societății din care face parte. Pentru a supraviețui într-un mediu social corupt și necinstit, plin de nedreptate și cruzime, omul treptat se transformă într-un element, care poate fi ușor manevrat și manipulat de condițiile specifice realității prezente. În acest mediu social cu efecte negative pentru factorul uman se regăsește omul în pas cu realitatea dură a existenței și în pas cu calitățile sale de caracter modificate în dependență de caracterul evolutiv al societății.

Societatea lipsită de motivație este subiectul transformărilor cu efecte negative, urmate de acuzații, explicații, răspunsuri și întrebări cu accent pe factorul uman. Realitatea faptelor și acțiunilor prezente prin comportamentul uman se înscriu și fac parte dintr-o societate, care este prost administrată și totodată este inhibată cu mari neajunsuri în dezvoltare și acțiuni. Administrarea unei asemenea societăți se bazează în majoritatea cazurilor pe o categorie de oameni înzestrați cu calități de caracter, precum: aroganță, înfumurare, nesimțire, ipocrizie, intoleranță. Societatea condusă de indivizi plini de încredere în sine, plini de mândrie autoritară, aroganță pune în pericol un întreg sistem al existenței la baza căruia se află omul. Omul, la rândul lui, este elementul care poate fi ușor indus în eroare, acceptând treptat toate nedumeririle și neajunsurile sociale ale mediului respectiv. În cazul în care societatea promovează la funcții de conducere persoane cu calități de caracter de calitate inferioară, imperfecțiunea existentă este mereu în creștere și se bazează pe acțiunile netransparente ale sistemului de valori. Majoritatea persoanelor cu un nivel intelectual scăzut și cu un nivel redus al culturii sunt oameni aroganți și orgolioși, care se formează pe parcursul vieții în raport cu condițiile și valorile promovate de societatea în cauză. Toate acestea fac parte dintr-un sistem de valori de calitate proastă. De obicei, asemenea sisteme de valori de calitate proastă sunt recunoscute în țările în care factorul uman nu este apreciat la justa valoare. Cu cât mai slab dezvoltată este o societate, cu atât mai mult crește numărul indivizilor care au un comportament inadecvat și plin de incorectitudine. Oamenii își schimbă caracterul în funcție de procesele de dezvoltare internă a mediului social. Omul imperfect este binevenit într-o societate imperfectă. Iar imperfecțiunea, la rândul ei, plină de defecte, se menține și își creează existența pe persoane cu un nivel scăzut al inteligenței, însă cu un nivel al culturii plin de aroganță, îngâmfare, putere autoritară, încredere excesivă în forțele proprii, incorectitudine.

Acești oameni cu merite și valori reduse și cu calități de caracter necorespunzătoare se regăsesc mereu în posturi de conducere. În majoritatea țărilor slab dezvoltate conducătorii de întreprinderi, instituții, structuri, ministere, guverne sunt oameni care, prin trăsăturile incorecte de caracter, știu bine a manipula instituția, subalternul, societatea. Aroganța ființei umane acumulată în timp, determinată de neajunsurile societății în cauză, devine treptat o obsesie, transformându-se într-o boală cronică. Această boală a societății, definită prin ipocrizie și aroganță, pe parcurs se transformă într-o boală molipsitoare, care cuprinde o masă întregă de oameni. Treptat, chiar și acei oameni cu un comportament corect și echilibrat acceptă, la un moment dat, tratamentul respectiv de transformare a propriului caracter. Societatea plină de neajunsuri sau societatea anemică își face prezența tot mai mult în viața omului, iar omul, la rândul lui, pentru a supraviețui prin sistemul erorilor, se schimbă așa cum sunt dictate regulile de joc ale realității. Aici, lupta pentru existență devine decisivă prin motoul „Care este mai puternic și care este mai arogant – acela trăiește mai bine”.

Societatea transformată într-un teren de luptă „care pe care” nici nu sesizează că este în luptă cu sine însăși și cu principalul defect „aroganță, falsitate, inechitate, nedreptate” – factori distrugători a unui sistem de valori. Precum aroganța este un element distrugător și o calitate de caracter în afara sistemului de valori, la fel și falsitatea, nedreptatea, inechitatea, ipocrizia se definesc în același mod prin realitatea lucrurilor. Aroganța – principalul defect al unui conducător – este o trăsătură destul de periculoasă pentru activitatea managerială. Deciziile proprii ale acestora, fără a lua în considerare opiniile subalternilor, deseori reprezintă un mare risc pentru dezvoltarea societății. Prin caracterul manipulator, oamenii de la conducere devin totodată și agresivi, iar subalternii trebuie să fie smeriți și să le execute în tăcere ordinele nejustificate. Supra-

estimarea de sine, încrederea excesivă în propriile puteri și de a conduce, intoleranța, agresivitatea, fudulia și iresponsabilitatea – toate acestea reprezintă un risc major pentru societate și, totodată, duc la ineficiență, faliment, riscuri financiare. Managerii aroganți fac abuz de avantajele postului pe care îl ocupă, considerând problemele personale prioritare. Acumularea de bani pe căi ne transparente și nejustificate, dorința nestăvilă de a se vedea așezat în fotoliul de la conducere, de a manipula cu subalternii transformă omul și îl face să devină și mai arogant, și mai corupt, și mai insuportabil. Caracterul insuportabil al oamenilor aroganți se răsfrânge negativ asupra întregii societăți. În același rând, oamenii plini de modestie, responsabilitate, bună-tate, simplitate devin victime intimidat de aceste persoane arogante și pline de ipocrizie. Societatea, la rândul ei, fiind „o societate a aroganților” pune în umbră valorile sacre și supreme ale omenirii, iar valorile nejustificate ale imperfecțiunii le plasează în centrul atenției cu locul prioritar în sistemul de valori existent. Aceste caracteristici se asociază și sunt specifice individului și cadrelor de conducere din țările slab dezvoltate (țările sărace), în special din Estul, Sud-Estul Europei, Africa, America Latină, Asia de Sud, altele.

Imaginea unei societăți cu propriul sistem de valori reflectă în mod direct tabloul real al dezvoltării, al culturii, al comportamentului uman. Cu cât mai dezvoltată este o societate, cu atât mai mult omul își exprimă comportamentul său prin calități și atitudini pline de modestie, omenie, responsabilitate, respect, bună-tate, toleranță, diplomație. Oamenii cu asemenea calități de caracter fac parte din conducătorii sau managerii eficienți din țările dezvoltate. Acești oameni de conducere nu sunt autoritari, nu sunt aroganți și știu foarte bine care este „rolul omului, managerului într-un sistem, într-o societate”. Ei știu a se concentra eficient pe elemente și obiective majore, fără a pune în discuție problemele personale. Tot ei sunt bineveniți în societatea, unde omul este privit și acceptat ca o totalitate a valorilor. O societate bazată pe oameni cu responsabilitate și cunoștințe, o societate plină de oameni cu un comportament adecvat sistemului adevărat de valori mereu va fi în creștere evolutivă cu rezultate excepționale prin dezvoltarea socială, economică și culturală, prin protejarea echitabilă și aprecierea la justa valoare a individului, prin asigurarea și formarea corectă a calităților de caracter necesare comportamentului uman. Țările cu asemenea valori și tradiții promovează cu succes valorile culturale, morale și spirituale ale omului, recunoscute prin talent, merit, competență, motivație, efort. Poziția socială a factorului uman realizată în timp în funcție de merite, talent și cunoștințe este investiția obținută printr-un proces de totală transparență și concurență între cei buni și cei mai buni. Aceasta se bazează pe principiul, potrivit căruia o funcție de conducere, o poziție investită cu responsabilitate și prestigiu social se dobândește, dar nu se obține prin moștenire sau prin alte forme ne transparente determinate în funcție de nivelul comportamentului, având la bază elementul aroganței, lăcomiei, incapacității. Țările dezvoltate ale Occidentului (Olanda, Germania, Marea Britanie, Norvegia, Danemarca, Suedia, Belgia), SUA, Canada, Australia, Japonia, prin poziția socială, nivelul de cultură și de trai, au demonstrat cu adevărat care este valoarea și rolul factorului uman în procesul de dezvoltare socială. Tabloul real al dezvoltării acestor țări funcționează pe criteriul unui comportament de respect și echitate reciprocă între individ și societate, având la bază un scop comun „de a face ceva nobil și frumos pentru sine și pentru alții”.

Cu cât mai săracă este o țară, cu atât omul devine mai izolat și neînsemnat pentru societatea respectivă. În asemenea țări, poziția socială a individului este un fenomen al discriminării, fiind supusă inegalității, degradării și deprecierei. Prin realitatea existentă omul se confruntă cu propriile dificultăți și cu propria societate. În acest caz, prin acțiunea sa, societatea reflectă doar comportamentul arogant și inechitabil, care produce efecte negative în comportamentul factorului uman. Meritele și capacitățile omului fiind mereu subapreciate și menite unui proces de deformare și depreciere permanentă – toate acestea sunt motivul de a provoca omul la acțiuni cu caracter involuntar, necesare pentru a-și determina existența socială prin mijloace ne transparente. În așa mod, personajul respectiv începe a-și modifica propriile calități de caracter și propriul mod de viață în funcție de criteriile impuse de societate. Prin realitatea respectivă omul devine un element al schimbărilor prin care conduita morală recapătă o altă formă cu acțiuni contradictorii în comportament. La baza acestora se dezvoltă incorectitudinea, necinstea, ipocrizia, aroganța și alte însușiri bazate pe nedreptate și neomenie. O societate în care importanța omului este plasată „în afara sistemului de valori” va fi mereu într-o confruntare continuă cu propriile neajunsuri și dezacorduri, cu propriile disproporții între acțiuni și fapte, cu lipsa de armonie între propriile capacități și calități de caracter, determinate de dezvoltarea mediului social. O societate în care sunt acceptate metodele inechitabile ale existenței pline de incorectitudine, incultură, incapacitate, extravagantă, aroganță, nivel scăzut al educației va fi neîncetat sortită eșecului și menită a fi înscrisă la nesfârșit în lista țărilor slab dezvoltate și cu patologii cronice în procesul evolutiv al comportamentului și intelectului uman.

Punctul de pornire de la cuvânt la acțiuni și fapte, sau viceversa, este principalul instrument al schimbărilor. Schimbarea urmată de acțiuni și fapte cu efecte pozitive este elementul prioritar ce poate remodela imaginea unui subiect, imaginea factorului uman, imaginea unei societăți. În viziunea filosofului englez Thomas Hobbes, omul este mereu preocupat de propria existență și de propriile interese personale [1]. Aceasta este într-adevăr o caracteristică a ființei umane, însă pe lângă egoismul personal omul, fiind parte componentă a unei societăți, trebuie să dea dovadă și de răspundere solidară, care îi va determina caracterul și personalitatea într-o comunitate de interese. Legătura fenomenelor și sentimentul care îi determină pe oameni să-și acorde ajutor reciproc prin modul de comportare este latura, prin care se dezvoltă o societate, corelată prin raportul de obligații și interese cu scop nobil în acțiuni. Numai prin realizarea unor asemenea acțiuni pozitive cu orientare nobilă schimbările vor putea fi prezente în haosul instaurat în unele țări. Haosul prezent prin dezordine completă, confuzie generală, neorganizare socială în acțiuni din cadrul multor țări din Estul Europei, în special din Sud-Estul Europei, reflectă scenariul unui film plin de incertitudine și goluri prin care își face prezența personajul indiferent de tot ce se întâmplă în jurul său. Prin acțiunea și rolul personajului nepăsător și indiferent se produc erorile și eșecurile cu rezultate negative ce afectează dezvoltarea societății din care face parte. Lipsa de concordanță între realitatea obiectivă, percepția personală și interesele comunității sunt consecințele neînțelegerilor dintre propria existență a individului și societatea pe care o reprezintă. Totodată, același individ nepăsător și indiferent al societății reprezintă în același rând: pe sine însuși sau propria persoană, societatea și statul. În rezultat, toți, la rândul lor, sunt acei care prin comportamentul social incorect ruinează existența propriu-zisă. Filosoful francez Jean-Jacques Rousseau argumenta că omul într-o măsură oarecare nu este nici bun, nici rău prin natura sa, însă societatea este aceea care îl strică și îl corupe pe om, iar comportamentul uman este produsul societății în care trăiește [2]. La baza acestor argumente se află societatea cu metodele sale de organizare și protejare a factorului uman. La rândul său, statul, organul reprezentativ al societății, este principalul element ce contribuie atât pozitiv, cât și negativ la formarea comportamentului uman.

Omul, pentru a trăi, are nevoie de legile și deciziile transparente ale statului, pline de dreptate și echitate socială, care trebuie să insuflă încredere și siguranță în viața de toate zilele. Omul are nevoie de protecție justificată pentru a se manifesta corect în acțiuni, fapte și comportament. Având la bază respectivele, ființa umană va fi capabilă să-și redobândească însușirile și sensul trăirilor cu scop bine determinat în sistemul de valori. Prin valorile morale ale individului, recuperate în timp, vor urma și schimbările ce vor contribui benefic la înlăturarea lacunelor și neajunsurilor din orice societate. O societate va fi perfectă numai atunci, când omul va fi perfect în acțiuni, în comportament, în viziune, în gândire.

Bibliografie:

1. HOBBS, Th. *Despre om și societate*, 1651. Disponibil: <http://www.buybooks.ro/despre-om-societate-all/despre-om-societate-all.html>
2. ROUSSEAU, J. *Discurs asupra originii inegalității dintre oameni*, 1755. Disponibil: <http://www.citate-celebrecogito.ro/omul-este-bun-de-la-natura-dar-societatea-este-aceea-care-il-corupe/>

Prezentat la 17.10.2013